

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล เอกชน ตลอดจนทั้งองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้โดยตรง รวมทั้งยังให้การคุ้มครองส่งเสริมสนับสนุนเอกชนให้เข้ามามีบทบาท ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา ถือว่า ดำเนินการสอดคล้องกับปรัชญาในการจัดการศึกษาและการจัดการศึกษาโดยเสรี การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้บทบาทกับท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุเกี่ยวกับบทบาทของการมีส่วนร่วมตาม มาตรา 43 วรรค 2 ว่าการจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นและเอกชน และมาตรา 289 วรรค 2 ระบุว่า องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ (ธีรนนต์ ไกรนิริศม, 2541 : 33)

การศึกษาจึงถือว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพมีการพัฒนาการที่สมดุลทั้งสติและปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยในอนาคตได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมประเทศในปัจจุบันและอนาคต คือคนที่มีความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบที่ดี สามารถที่จะวิเคราะห์ข้อมูลบนหลักการของเหตุผล สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะการรู้จักนำกระบวนการการเรียนรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพราะถือว่ามีความสำคัญและจำเป็น (ประณม จันทิม, 2541 : 2-3)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐานตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวทาง การดำเนินงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศที่เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ขึ้น โดยตัวแทนจากส่วนต่าง ๆ คณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละ 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือองค์กรศาสนาอื่น ในเขตพื้นที่ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายวางแผนในการบริหารพัฒนาสถานศึกษา กำกับดูแลตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและจำเป็นอย่างยิ่งที่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเสียสละเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 119-120)

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถพื้นฐานให้สามารถอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตลอดช่วงชีวิต การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่รัฐควรจะต้องจัดให้ปวงชนชาวไทยทุกคน ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 ได้ระบุสิทธิทางการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 125) ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 34 วรรคสุดท้าย ที่ว่าการจัดการศึกษาอบรมต้องคำนึง ถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 128)

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน กับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันหลายด้าน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้นจากคณะกรรมการโรงเรียน ที่เห็นได้ชัด คือ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งบทบาทหน้าที่เหล่านี้เป็นแนวทางใหม่ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในสถานศึกษา สมักร ชินบุตร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทของการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ากรรมการศึกษาส่วนใหญ่เคยเป็นกรรมการการศึกษามาก่อน ส่วนการให้

คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีส่วนร่วมน้อย โรงเรียนเป็นฝ่ายยึดตามแนวทางที่ทางการกำหนดไว้ สุปิ่น ราสุวรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การเป็นตัวแทนของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน การให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และการมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินงบประมาณของโรงเรียน

พระสงฆ์ในอดีตได้ทำการเผยแผ่เชิงรุกด้วยการทำหน้าที่เป็นครูสอนเด็กและเยาวชน วัดในอดีตทำหน้าที่เป็นโรงเรียน พระสงฆ์ไม่ได้สอนแต่วิชาพระพุทธศาสนาอย่างสมัยนี้ ท่านสอนหลายวิชา เด็กและเยาวชนเป็นศิษย์ของพระสงฆ์ จึงเคารพเชื่อฟังพระสงฆ์ สมัยนี้ เราเรียกการที่พระสงฆ์สอนเด็กในโรงเรียนว่า การศึกษาสงเคราะห์ เรียกการสอนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรว่า ศาสนศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตใช้การศึกษาสงเคราะห์เป็นตัวนำ คือเปิดโรงเรียนในวัดและออกไปสอนตามโรงเรียน รัฐบาลปัจจุบันประสงค์จะให้พระสงฆ์เผยแผ่เชิงรุกด้วยการออกไปสอนในโรงเรียน จึงตั้งนิยัตถ์ถวายพระสงฆ์ ผ่านกรมการศาสนา 4,000 อัตรา เพื่อรักษาแผ่นดินนี้ไว้ สำหรับชาวพุทธไทย ลูกหลานไทยในอนาคตจะได้โชคดีที่เกิดมาเป็นคนไทยได้พบพระพุทธศาสนาที่ทั่วโลกยกย่องให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของโลก (พระธรรมโกศาจารย์ : 2548 : 8) สอดคล้องกับกฎหมายมาตรา 23 (พ.ศ.2541) ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะสงฆ์ ทั้ง 6 ด้านไว้ในระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับ ดังนี้ คือ ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการงานผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 14) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของรัฐบาลในแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งหลักสูตร การศึกษา ซึ่งทางการคณะสงฆ์ตลอดจนวัด วารามและพระสงฆ์จำนวนมาก ก็มีความประสงค์ที่จะช่วยเหลือสังคมด้วยการออกไปสอนตามโรงเรียน และในวัดก็เทศนาสั่งสอนอบรมประชาชน ให้มีความรู้ และมีคุณธรรม ตามอำนาจหน้าที่ของพระสงฆ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายมาตรา 23 (พ.ศ. 2526 : 147)

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน ส่งผลให้สังคมไทยเกิดความเปลี่ยนแปลง ขาดการพัฒนาคนในทุกภาคส่วนของสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปด้วย ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ รูปแบบของการศึกษาในอดีตของไทย บ้าน วัด โรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบการศึกษาที่เน้นให้เด็กเรียนรู้จากระบบ ครู อาจารย์ขาดจิตสำนึกในความเป็นครู มุ่งเน้นแต่ผลตอบแทนมากกว่าให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง จึงจำเป็นที่

ประชาชนชาวไทยทุกคนจะต้องช่วยกันพิทักษ์รักษา สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามของชาติ เสริมสร้างองค์ประกอบเอกลักษณ์ไทยที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ร่วมกันพัฒนาส่วนประกอบของเอกลักษณ์ไทยที่ได้รับผลกระทบ หรือที่อ่อนด้อยลงให้กลับมาเข้มแข็งดั้งเดิม และอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามของชาติที่เป็นเอกลักษณ์ไทยให้คงอยู่ยั่งยืนนานตลอดไป (เอกชัย ศรีวิลาศ. 2550 : 1) ดังนั้นการที่เจ้าอาวาสหรือผู้แทนของวัดได้เป็นกรรมการในคณะกรรมการโรงเรียนก็จะทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นที่เรียกว่า “บวร” ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน ในที่นี้ผู้แทนของชาวบ้านคือ อบต. ของวัดคือเจ้าอาวาส และผู้แทนราชการคือครูจะได้ช่วยกันพัฒนาโรงเรียน ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น (พระราชวรานูณี. 2542 : 18)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้ดำเนินการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่อง เช่น แจกคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลที่ได้กระจายการบริหารงานด้านต่าง ๆ ลงมายังสถานศึกษา เพื่อรองรับการยกฐานะของสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษา โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 15 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 9 คน จากการเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 2)

ผู้วิจัย ในฐานะที่เคยเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในฐานะเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย ฝ่ายศาสนศึกษา ได้เห็นความสำคัญ และมีความสนใจที่จะทำการศึกษารายละเอียดและหน้าที่ของกรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 และผลจากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 การคณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย ได้รับทราบข้อมูล เพื่อเป็นข้อสนเทศในการกำหนด นโยบาย วางแผนปรับปรุง และพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพ

ตอบสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น และองค์กรปกครองคณะสงฆ์ (มหาเถรสมาคม) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ระหว่างสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์

สมมติฐานการวิจัย

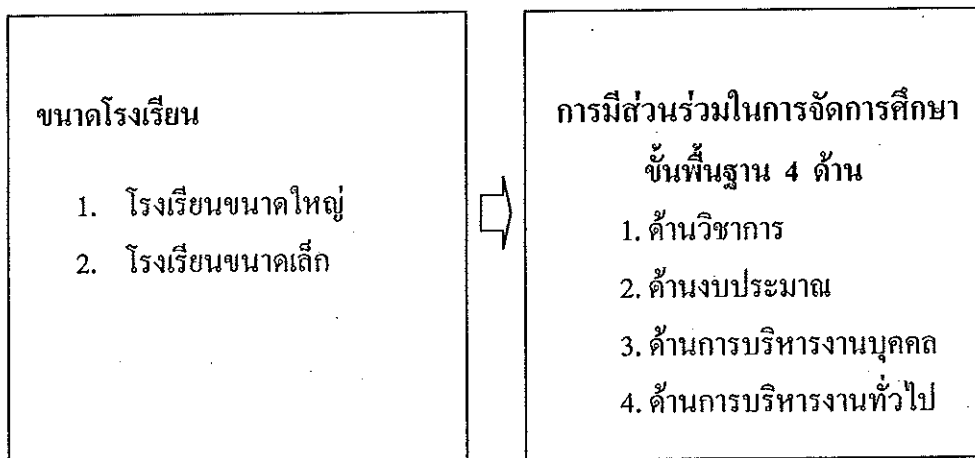
1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ศึกษาเฉพาะกรณี ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ตามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13-16) ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 138 รูป จากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 44 รูป และจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 94 รูป ในจำนวนโรงเรียน 110 โรงเรียน แบ่งเป็นขนาดใหญ่ 28 โรงเรียน และขนาดเล็ก 82 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2549 : 1)

ผู้วิจัย ศึกษาจากประชากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ทั้งหมด จำนวน 138 รูป จากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 44 รูป และจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 94 รูป

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

1. โรงเรียนขนาดใหญ่
2. โรงเรียนขนาดเล็ก

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ตามบทบาท

และหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึงคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุน รับทราบและให้คำปรึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หมายถึงพระภิกษุสงฆ์ที่ได้รับเลือกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาแทนพระภิกษุสงฆ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

4. ด้านวิชาการ หมายถึง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้วยการวางแผนดำเนินงาน เสนอแนะการพัฒนาหลักสูตร เสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. ด้านงบประมาณ หมายถึง การแสดงความเห็น และหรือให้การสนับสนุน คัดค้านแผนงบประมาณที่แสดงให้เห็นรายรับและรายจ่ายของโรงเรียนในด้านการจัดตั้ง การใช้จ่ายงบประมาณ ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

6. ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อม มีศักยภาพ มีขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้คน ใช้นคน และบำรุงรักษาคนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ปฏิบัติตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตั้งแต่กระบวนการวางแผนอัตรากำลัง การออกระเบียบกฎเกณฑ์ การคัดเลือก การสรรหา การฝึกอบรมพัฒนา การปลดระวาง

7. ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา การดำเนินการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลงาน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานด้านบริหารงาน งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

8. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

9. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การจำแนกโรงเรียน ตามเกณฑ์จำนวนนักเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 2) ดังนี้

9.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน เกินกว่า 300 คน

9.2 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 300 คน

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วยเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา 4 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม กิ่งอำเภอสระใคร และกิ่งอำเภอโพธิ์ตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 การคณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มหาเถรสมาคม) ในการกำหนดแนวทางการนำไปพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบาทและหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545